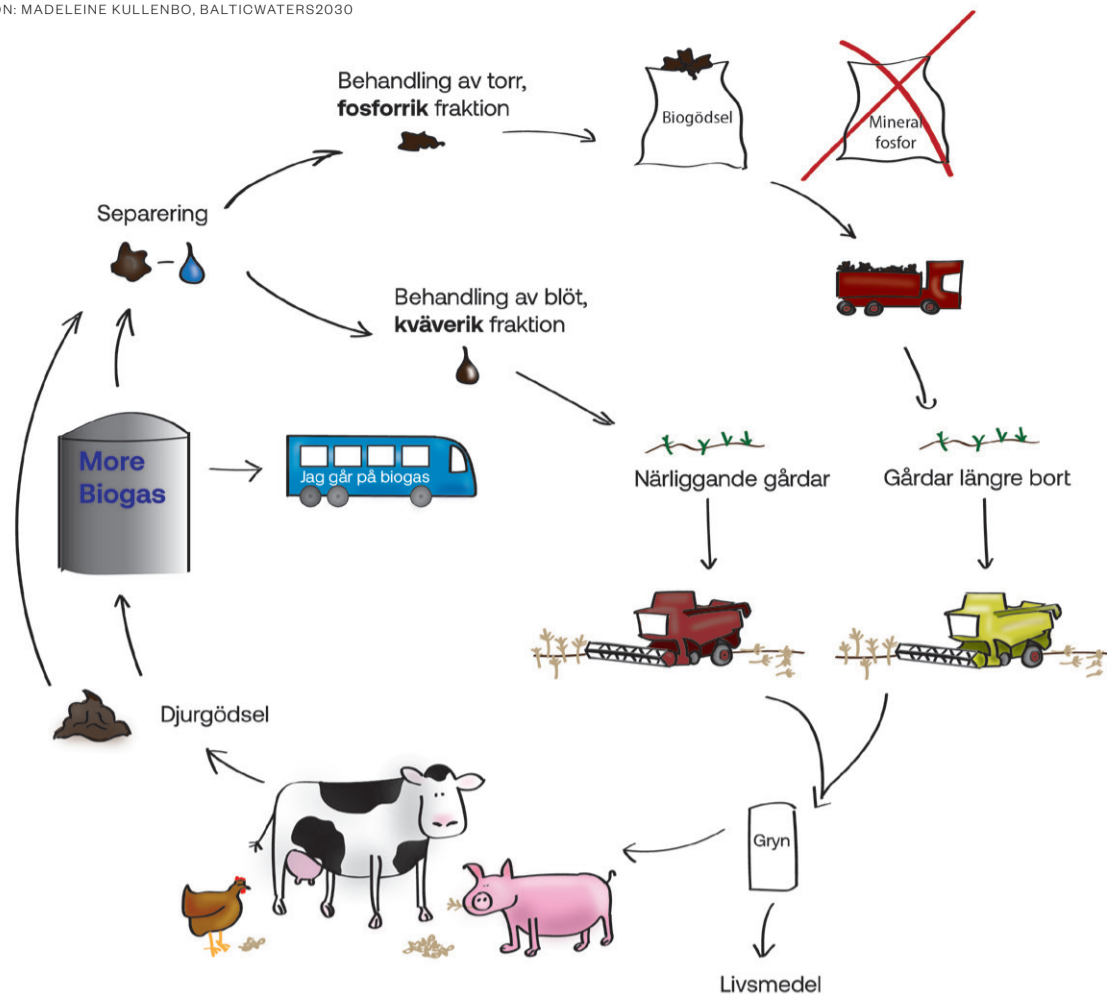

ILLUSTRATION: MADELEINE KULLENBO, BALTICWATERS2030

Denna artikel är i **samarbete med BalticWaters2030**.**BalticWaters**
2030**OM PROJEKTET**

I projektet används rötresterna från den lantbruksägda biogasanläggningen More Biogas i Kalmar, och separerad djurgödsel direkt från gårdarna. Kvävet cirkulerar i närområdet medan fosfor blir en resurs för gårdar längre bort med fosforbehov. Växtnäringseffektiviteten ökar och risken för övergödningen av Östersjön minskar.

Bättre kretslopp för djurgödsel kan minska övergödningen i Östersjön

Stora djurgårdar producerar mycket gödsel, ibland så pass mycket att det kan vara svårt att utnyttja näringsämnena som gödseln innehåller på den egna gården. I ett nytt projekt ska tekniker utvecklas för att tillverka nya gödselprodukter som lätt kan transporteras från områden med överskott av näring till områden med underskott. Genom att skapa ett mer cirkulärt jordbruk minskar risken för läckage av näringsämnena till Östersjön.

Specialisering som har lett till obalans

Jordbruket står för den största delen av näringsläckaget till Östersjön, om man ser till källorna orsakade av människan. En del av läckaget har sitt ursprung i djurgödsel och då framför allt från gårdar med intensiv djurproduktion. De senaste årtiondena har en specialisering inom jordbruket lett till att gårdar huvudsakligen producerar antingen grödor eller ägnar sig åt djurproduktion som huvudsaklig produktionsgren. Utvecklingen har resulterat i att hela regioner, och i vissa fall länder, har specialiserat sig på endera produktionen. Som ett resultat av specialiseringen uppstår en obalans i näringstillgången runt om Östersjön, där gårdar med växtproduktion till stor del måste förlita sig på konstgödsel (även kallat mineralgödsel) medan gårdar med boskap

ofta har ett överskott på näringsämnen i form av djurgödsel. När de stora djurgårdarna inte kan nyttja överskottet av näringsämnena i växtproduktionen leder det till risk för näringsläckage till ett redan övergött Östersjön. Ett svar på problemet skulle vara att transportera djurgödsel från gårdar med överskott till gårdar med underskott, men djurgödseln innehåller mycket vatten och är otymplig och tung vilket ger höga transportkostnader. Det blir därför inte kostnadseffektivt att transportera djurgödseln över långa avstånd.

Nya gödselprodukter ska minska obalansen

Går det att skapa ett mer cirkulärt flöde för näringsämnena i djurgödsel inom det svenska jordbruket och på så sätt både lösa ett miljöproblem och skapa attraktiva gödselmedel för en marknad? Med utgångspunkt i den fråga startade BalticWaters2030, tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet och forskningsinstitutet RISE, projektet Cirkulär NP – Bättre kretslopp för djurgödsel. Med hjälp av olika innovativa tekniker kommer forskarna att testa och utveckla metoder för att ta fram gödselmedel anpassade efter jordbrukarnas behov.

– Vi har ambitionen att producera minst två olika gödselmedel med olika sammansättning där ett kommer att vara anpassat för närliggande gårdar och det andra mer anpassat för växtodlingsgårdar längre bort som lönsamt kan transporteras, säger projektledaren Erik Sindhøj.

Ett bättre kretslopp för näringsämnena i jordbruket har stor potential att bidra till arbetet med miljö- och hållbarhetsmål samtidigt som det kan främja den ekonomiska utvecklingen hos

Övergödningen är ett stort problem för Östersjön. Kan vi återföra näringsämnena från djurgödsel till jordbruket mer effektivt kan vi både minska näringsläckaget samtidigt som det kan skapa mervärden för bönder

lantbruksföretag.

– Övergödningen är ett stort problem för Östersjön. Kan vi återföra näringsämnena från djurgödsel till jordbruket mer effektivt kan vi både minska näringsläckaget samtidigt som det kan skapa mervärden för bönder där överskottet av gödsel som tidigare varit ett problem kan bli en lönsam produkt, säger Konrad Stralka, verkställande ledamot vid BalticWaters2030.

Ett bättre kretslopp av djurgödsel skulle dessutom minska behovet av importerat konstgödsel vilket i sin tur minskar sårbarheten i det svenska jordbruket. Svenska lantbrukare har ofta goda kunskaper och intentioner att arbeta med cirkulära näringsflöden men det saknas verktyg för att kunna göra det. För att hitta vägen fram till attraktiva gödselmedel kommer projektet att genomföras i samverkan med producenter, potentiella kunder och myndigheter och ta avstamp i vetenskaplig metodik.

Mer information om projektet

balticwaters2030.org